

Semra ERTAN: Benim Adım Yabancı

Süreyya İLKILIÇ¹

GİRİŞ

Bu çalışmada yetmişli yıllarda Almanya'da işçi sözleşmesi kapsamında misafir işçi olarak çalışan ailesinin yanına giden Semra Ertan'ın yaşamı ve Ertan'ın 2020 yılında ilk baskısı çıkan *Mein Name ist Ausländer / Benim Adım Yabancı* adlı kitabı üzerinde durulmaktadır. Ertan, 1971 yılında geldiği Almanya'da, yaşadığı insani olmayan şartlar ve yabancı düşmanlığı neticesinde 1982 yılının Mayıs ayında Hamburg'da protesto amacıyla benzin dökerek kendini yaktı. Ölümü hem Almanya'da hem de Türkiye'de büyük yankı uyandıran Semra Ertan'ın kaleme aldığı şiirler, ölümünden neredeyse kırk sene sonra ablası ve yeğenin girişimleri ile kitap haline getirilerek Edition Assemblage yayınevinde yayınlandı. Ertan'ın eserinde yer alan metinlerin (şiirlerin), 1970'li yıllarda başlayan Almanya'daki Türk Göçmen Edebiyatı ile içerik olarak uyum içinde olduğu görülmektedir.

Almanya'ya 1961 yılından itibaren Türkiye ile Almanya arasında imzalanan İşçi Sözleşmesi kapsamında giden Türkler, hem kültür, din, dil, adet ve gelenek hem de çalışma ortamı bakımından geldikleri yerden tamamen farklı bir ortamla karşılaşmışlardır. Kısa süre zarfında gelişmemiş veya gelişmekte olan bir toplumdan modern bir topluma geçişin neden olduğu kültürel şok, bir çok alanda zorluk, sıkıntı ve anlaşmazlıkları beraberinde getirmiştir. Kültürel anlamda her bakımdan farklı olan yeni toplumda (dil, din, yemek, adet vs.) ve çalışmaya başlanılan iş yerlerinde (daha önce işçi olarak çiftçi iken yeni yerde fabrikalarda) karşılaşılan şartlar ve edinilen tecrübeler neticesinde göçmen işçiler tarafından

¹ Doç. Dr., Türk-Alman Üniversitesi, Kültür ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Kültür ve İletişim Bilimleri Bölümü, ilkilic@tau.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003- 1856-5272

sonrası Türklerin ikinci kuşağının özelliklerini taşımaktadır. Eserlerinde de Almanya'daki Türk Göçmen Edebiyatının ikinci dönem eserlerinde öne çıkan ve hala son derece aktüel olan ırkçılık, özgürlük, adalet, iki kültür (vatan) arasında kalma, yabancı düşmanlığı gibi konular yer almaktadır. Semra Ertan, Türklerin Almanya'da karşılaşmış olduğu haksız muameleyi önce yazdığı şiirlerle duyurmaya çalışmış, ırkçılık ile ilgili birçok gösteriye katılmıştır. Ancak sesinin duyulmadığını düşünerek 1982 yılında 25. doğum gününde Türklerin durumuna dikkati çekmek, ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını protesto amacı ile Hamburg'da kendini benzin dökerek yakmıştır. Ölümünden yaklaşık kırk yıl sonra ailesinin girişimi ile *Mein Name ist Ausländer / Benim Adım Yabancı* adlı şiir kitabı yayınlanan Semra Ertan'ın anısını yaşatmak için *Semra Ertan İnisyatifi* aracılığı ile talep edilen bir anma alanı, 08.07.2023 tarihinde Kiel'de Semra-Ertan-Platz (Meydanı) olarak açılmıştır (Hanisch: 2023).

KAYNAKLAR

- Aydın, D. (2015). Semra Ertan – Video Çalışması (06.07.2023). <https://altyazi.net/ayinkisasi/semra-ertan/>
- Bilir-Meier, C. (2013). (Çeviri: Elif Refiğ). Tekinsiz. Semra Ertan'a Notlar (06.07.2023). http://www.canabilirmeier.com/wp-content/uploads/2015/07/Duvar_Magazin.pdf
- Bilir-Meier, C. (2013). <https://vimeo.com/140890004>. (06.07.2023).
- Bilir-Meier, C. (2017). Semra Ertan – Her Own Voice / Kendi Sesi / Ihre eigene Stimme (06.07.2023). <https://semraertaninitiative.wordpress.com/buch-kitap/>
- Birnmeyer, F. (2021) Aus dem Lyrikkabinett: „Mein Name ist Ausländer“ von Semra Ertan (06.07.2023). <https://der-leser.net/2021/01/23/aus-dem-lyrikkabinett-mein-name-ist-auslaender-von-semra-ertan/>
- Doğtaş, G. (2020). Es ging ihr um alles. (06.07.2023). <https://www.freitag.de/autoren/guer-soy-dogtas/es-ging-ihr-um-alles>
- Ertan, S. (2020). Mein Name ist Ausländer / Benim Adım Yabancı. 1. Baskı. Edition Assemblage
- Grampes, T. (2021) Deutschlandfunk Kultur. Fatma Aydemir im Gespräch mit Timo. (06.07.2023). <https://www.deutschlandfunkkultur.de/semra-ertan-mein-name-ist-auslaender-politische-poesie-und-100.html>
- Hanisch, D. (2023). Semra-Ertan-Platz in Kiel: Gedenken an eine Rebellin (06.07.2023). <https://www.nd-aktuell.de/artikel/1174529.erinnerungskultur-semra-ertan-platz-in-kiel-gedenken-an-eine-rebellin.html>
- Hildebrandt, L. (2022). Ihr Name ist Semra Ertan (06.07.2023). <https://www.genz-hamburg.de/post/ihr-name-ist-semra-ertan>
- Hofmann, M. (2006). Interkulturelle Literaturwissenschaft, Wilhelm Fink Verlag, Paderborn.
- İlkiç, S. (2018). Identitätsproblematik in Aras Örens Roman «Berlin Savignyplatz» in Bezug auf seine Erzählung «Bitte Nix Polizei», in: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 42/1, S. 55-68.
- İlkiç, S. (2021). Emine Sevgi Özdamar'ın «Mutterzunge - Annedili' Adlı Eserinde Kültür'ün Dil'de Yansımaları. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt 14, Sayı 76, S. 112-124.

- İlkılıç, S. (2023). Göçmen Edebiyatı Kapsamında Fikret Boyacı'nın Dert Ortağı: Hatıra Defteri. 9. Uluslararası Zeugma Kongresi (19-21 Şubat 2023) Gaziantep. S. 42-52.
- İlkılıç, S. (2000). Das Deutschen- und Deutschlandbild in der türkischen Migrantenliteratur und eine sprachliche Untersuchung am Beispiel ausgewählter Texte von Aras Ören: Bitte nix Polizei und Berlin Savignyplatz (12.07.2023). <https://core.ac.uk/download/pdf/56791128.pdf>
https://www.instagram.com/semra_ertan_initiative/ (06.07.2023)
- Keskinkılıç, O. Z. (2021). Semra Ertan. Mein Name ist Ausländer. Heinrich Böll Stiftung Heimatkunde Migrationspolitisches Portal. (06.07.2023).
<https://heimatkunde.boell.de/de/2021/01/26/semra-ertan-mein-name-ist-auslaender>
- Kuhn, J. (2022). Mein Name ist Ausländer. Mein Name ist Semra Ertan (06.07.2023). <https://www.klassegegenklasse.org/mein-name-ist-auslaender-mein-name-ist-semra-ertan/>
- Kurt, Ş. v.d. (2023). Semra Ertan. Unser Name ist Ausländer. (06.07.2023). <https://www.zeit.de/zett/2023-05/semra-ertan-hamburg-neonazis>
- Schmidt, F. S. Wie es sich mein Herz erträumt. (06.07.2023). (<https://anschlaege.at/wie-es-sich-mein-herz-ertraeumt/>)
- Semra Ertan'ı Anma İnisiyatifi. (06.07.2023). <https://semraertaninitiative.wordpress.com/tag/gedichte/>
- Stefan, F. (2021). Gegen die Welt. (06.07.2023).
<https://www.sueddeutsche.de/kultur/semra-ertan-mein-name-ist-auslaender-gedichte-integration-rezension-1.5168708>
- taz. Todestag von Semra Ertan. Im Feuer. (06.07.2023). <https://taz.de/Todestag-von-Semra-Ertan!/5774155/>
- taz. (2021) Später werden sie es schätzen. (06.07.2023). <https://taz.de/Gedichtband-von-Semra-Ertan!/5745242/>
- Wunder, O. (2019). Mein Name ist Ausländer?: Semra Ertan übergoss sich mit Benzin und zündete sich an. (06.07.2023). https://www.focus.de/regional/hamburg/hamburg-kampf-gegen-rassismus-semra-ertan-uebergoss-sich-mit-benzin-und-zuendete-sich-an_id_10876768.html
- Yıldırım, G. (2021). Im Feuer. (06.07.2023). <https://taz.de/Guersel-Yldrm!/a49182/>
- Youtube. Semra Ertan. Mein Name ist Ausländer. (06.07.2023). <https://www.youtube.com/watch?v=2rOKp58m-ul>